

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและอสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า 1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะติดต่อกองทุนหลักประกันสุขภาพ แรงกดดันทางสังคม ความคาดหวังผลประโยชน์ การมีโอกาสเข้าร่วม ความมีอิสระในการเข้าร่วม ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้นำชุมชน อสม. สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 99 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ Taro Yamne และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำชุมชนและอสม. มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและอสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและอสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Questionnaire) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) การประมาณช่วงค่า (Interval Estimation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความผลการวิจัยเป็นดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำชุมชนและ อสม.

1.1 เพศ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนและ อสม. เป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 เพศหญิง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

1.2 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมา มีอายุไม่เกิน 40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ถัดมา มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 และมีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1

1.3 การศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ถัดมาจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ระดับอนุปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และจบปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

1.4 สถานภาพทางสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานภาพทางสังคมเป็น อสม. จำนวน 78 คน คิดเป็น ร้อยละ 78.8 รองลงมา เป็นสมาชิกสภา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1

1.5 รายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 มีรายได้ ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 6 คน เป็นร้อยละ 6.1

1.6 ประสิทธิภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสิทธิภาพ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 และเคยมีประสิทธิภาพ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3

2. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ต่าบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม พบว่า โดยร่วมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และจำแนกเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.51$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล ($\bar{X} = 3.50$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่ม ($\bar{X} = 3.41$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.30$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน ($\bar{X} = 3.20$)

3. ระดับการมีส่วนร่วมแยกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

3.1 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การวิเคราะห์ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.74$) การจัดประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.44$) การนำเสนอปัญหาด้านสุขภาพต่อประชุมในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.41$) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.38$) การสำรวจสภาพปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.31$) การคิดริเริ่มในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.19$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การคิดริเริ่มในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.19$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การวิเคราะห์ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านในการดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.74$)

3.2 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.36$) การกำหนดกิจกรรมของการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.23$) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.22$) การจัดหาทรัพยากรในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.11$) การกำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.11$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.11$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.36$)

3.3 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของการดำเนินงาน กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.60$) การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานตามแผนของกองทุนเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.35$) การประสานงาน ขอความช่วยเหลือจากบุคคล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลสถานีอนามัย และหน่วยงานอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.34$) การดำเนินกิจกรรมตามแผนของการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ การดำเนินกิจกรรมตามแผนของการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.34$) การควบคุมกำกับการดำเนินงานตามแผนของการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.33$) การระดมทุน วัสดุอุปกรณ์แรงงาน เพื่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.10$) การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์หรือแรงงานให้กับ กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.04$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์หรือแรงงานให้กับ กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.60$)

3.4 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้รับความภูมิใจ การดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.59$) การได้รับบริการสุขภาพจาก กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.55$) ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจในการบริการสุขภาพมากขึ้น การดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.51$) ประชาชนในชุมชนมีความรัก สามัคคีมากขึ้นจากการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.50$) ประชาชนในชุมชน ได้รับการพัฒนาด้านสุขภาพที่ดีขึ้น จากการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.48$) การที่ครอบครัวได้ใช้บริการสุขภาพ จากกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.43$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การที่ครอบครัวได้ใช้บริการสุขภาพ จากกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.43$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การได้รับความภูมิใจ การดำเนินงานกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.59$)

3.5 ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.66$) การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.63$) การสอบถามความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} =$

3.54) การสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.42$) การเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการสอบถามประชาชนต่อคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.38$) การนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาปรับปรุงการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.38$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาปรับปรุงการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.38$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.66$)

4. ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม.ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม.ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ การมีความสามารถในการเข้าร่วม การมีโอกาสในการเข้าร่วม ระดับการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.450, 0.348, -0.090 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.450, 0.395, -0.134 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล ได้ร้อยละ 59.60 ($R^2=0.596$, $F=46.63$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม.ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 0.902 + 0.450$ (การมีความสามารถในการเข้าร่วม) $+ 0.348$ (การมีโอกาสในการเข้าร่วม) $+ (-0.090)$ (ระดับการศึกษา)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.772 + 0.450$ (การมีความสามารถในการเข้าร่วม) $+ 0.395$ (การมีโอกาสในการเข้าร่วม) $+ (-0.134)$ (ระดับการศึกษา)

5. ข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม.ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

5.1 ด้านการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาและ

อุปสรรค จำนวน 54 คน พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ส่วนใหญ่คือขาดการประชาสัมพันธ์ผลงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ ร้อยละ 33.33 รองลงมาได้แก่ประชาชนบางคนบางครอบครัวยังไม่เข้าใจในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ทำให้ขาดความร่วมมือ ร้อยละ 22.22

5.2 ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลนาตาล กลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรค จำนวน 47 คน ส่วนใหญ่คือ ผู้นำชุมชนบางคน ไม่เข้าใจบทบาทและไม่เสียสละเท่าที่ควร ร้อยละ 36.17 รองลงมาได้แก่ บทบาท ภารกิจของผู้นำชุมชนและ อสม. บางท่านมีมากมายจึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ร้อยละ 31.91

5.3 ข้อเสนอแนะกลุ่มตัวอย่างได้เสนอข้อเสนอแนะ จำนวน 52 คน ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบเข้าใจ โครงการอย่างชัดเจนและคัดสรรคณะกรรมการทำงานที่มีคุณภาพและเสียสละอย่างแท้จริง ร้อยละ 25.00 รองลงมาได้แก่ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ต้องมุ่งมั่นตั้งใจให้ความร่วมมือในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ร้อยละ 21.15

ผู้ตอบแบบสอบถามสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ทำให้ไม่สามารถชักจูงประชาชนให้เข้ามาร่วมกิจกรรมของกองทุน ได้ทั้งหมด การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและไม่ดีพอ ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจจึงยังไม่เข้ามาร่วมกิจกรรมของกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ คณะกรรมการกองทุนขาดขวัญกำลังใจ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ดีพอขาดความต่อเนื่องทำให้ขาดการติดตามประสานงาน การร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ฉะนั้นปัญหาบางส่วนจึงยังไม่ได้รับการแก้ไข ผลการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวังทั้งหมดเพราะงบประมาณที่ได้จำกัด จำนวนประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมยังมีจำนวนน้อยบางกิจกรรมต้องใช้เวลาจึงจะเห็นผล

ขอเสนอแนะควรประชาสัมพันธ์ผลงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพให้ทั่วถึงและ จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ผู้นำชุมชน อสม. และประชุมประชาชนให้บ่อยขึ้น เพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจ และเสนอผลการดำเนินงาน สร้างขวัญกำลังใจแก่คณะกรรมการ เช่น ค่าตอบแทน ขุดทำงาน การไปศึกษาดูงาน เป็นต้น ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบ่อยขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมปรึกษาหารือ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบประเด็นที่สำคัญสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

จากผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และแต่ละ ขั้นตอน มีระดับการมีส่วนร่วมมากและปานกลาง ดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ระดับการมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่จึงมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงและไม่ที่ตีพอ ทำให้ ผู้นำชุมชนและ อสม. ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ของกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ และไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ สอดคล้องกับ พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข (2541 : 9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาสังคม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการศึกษา การศาสนา ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพอนามัย หากปราศจากซึ่งความร่วมมือจากสังคมหรือชุมชนแล้ว โครงการพัฒนาเหล่านั้นก็ยากที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และ วันชัย วัฒนศัพท์ (2546 : 11) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546 : 76) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระโช จันทรครบ (เตชวโร) (2554 : 33) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานของวัดในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่

2.1 การมีความสามารถในการเข้าร่วม มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถในการเข้าร่วมดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เกื้อกูลต่องานกองทุนฯ และประเมินความสามารถของตนเองได้ แยกกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ 2 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา เป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่องานพัฒนาชุมชนซึ่งผู้นำท้องถิ่นมีคุณลักษณะหลายประการที่เกื้อกูลในการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกองทุน เช่น เป็นคนที่มีความรู้มากกว่าคนอื่น เป็นคนที่ชาวบ้านเคารพนับถือจะทำได้สิ่งใดมักมีคนเอาอย่างและทำตาม เป็นที่พึ่งคนอื่นเมื่อคราวมีปัญหาหรือทุกข์ และที่สำคัญผู้นำท้องถิ่นจะเป็นผู้พิจารณาทำความเข้าใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของกองทุนฯ ได้ สอดคล้องตามแนวคิดของปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 11-12) ได้กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจากลักษณะกิจกรรมของแต่ละคน อาจพิจารณาได้จากความพยายามของแต่ละบุคคลใช้ ซึ่งความพยายามดังกล่าว เป็น ได้หลายทาง ผูกพันกับทรัพยากร ที่แต่ละคนมีและเสียสละทรัพยากรบางอย่างดังต่อไปนี้ เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสียสละทรัพยากรวัสดุ ร่วมสละแรงกายและร่วมสละเวลา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุจินต์ ดาววีระกุล (2527 : 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า (1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่งทางสังคมในหมู่บ้าน และการมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ากิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน ไม่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน (3) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการเกียรติ และการได้รับการชักชวนจากกรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน นายอำเภอ และพัฒนากร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน 2. กลุ่ม อสม. เป็นกลุ่มบุคคลที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขในงานสาธารณสุขมูลฐานเพียงประเภทเดียว คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย การรื้อข่าวสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน

และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยใช้ยาและเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด การส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการ การฟื้นฟูสภาพ และจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพภาคประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถในการเข้าร่วมในการดำเนินงานกองทุนฯ ได้มาก สอดคล้องกับคำกล่าวของ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527 : 25-27) กล่าวว่า การให้คนงานมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมจากกลุ่มสามารถเรียนรู้พฤติกรรมและความรู้สึกทางจิตวิทยาของคนทำงานได้มาก ทำให้รู้เท่าที่ละคนมีความสามารถ มีความคิดเห็นอย่างไร เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคน และ เออร์วิน (Erwin. 1976 : 80) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม ให้การสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการศึกษาของ จีระศักดิ์ เจริญพันธ์ และคณะ (2546 : 49) ได้ทำการศึกษาวิจัยบทบาทหน้าที่ขององค์กรชุมชนในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานภายใต้งบประมาณแนวใหม่ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า บทบาทขององค์กรชุมชน โดยผู้นำชุมชนทุกกลุ่มส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาสาธารณสุขของหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขและกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ กิจกรรมรณรงค์ด้านสาธารณสุขต่างๆ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค โดยกิจกรรมการสาธารณสุขมูลฐานได้มีการดำเนินงานในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

2.2 การมีโอกาสนำเข้าร่วม ของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล จะเห็นได้ว่า ผู้นำมีความสำคัญในฐานะเป็นตัวแทนประชาชนในการแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน ความเสื่อมโทรมทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความอ่อนแอทางสุขภาพ การที่ชาวบ้านจะหลุดพ้นจากสถานะอันไม่พึงประสงค์ ไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้นได้ ท่ามกลางภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยผู้นำชุมชนประโชชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากผู้นำ ได้แก่ ความคิดและแนวทางในการแก้ปัญหการในได้รับผลในทางเศรษฐกิจ ความรู้เชิงเทคนิคในการประกอบอาชีพและการได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมกลุ่มคนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ผู้นำซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนจึงควรมี

บทบาทในลักษณะผู้นำและความตระหนักในการระดมทรัพยากร และแนวทางการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล มีเป้าหมายให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพตนเอง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆของกองทุนฯ ซึ่งโอกาสที่ผู้นำชุมชน และ อสม.จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนฯนั้น มีหลายด้านด้วยกันได้แก่ (1) การมีโอกาสในการเข้าร่วมในขั้นคิดริเริ่มการดำเนินงานของกองทุนฯ (2) การมีโอกาสในการเข้าร่วมในขั้นการวางแผนการดำเนินงานของกองทุนฯ (3) การมีโอกาสในการเข้าร่วมในขั้นดำเนินงานของกองทุนฯ (4) การมีโอกาสในการเข้าร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากกองทุนฯ (5) การมีโอกาสในการเข้าร่วมในขั้นประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโอกาสในการเข้าร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม.มีผลต่อการดำเนินงานของกองทุนฯเป็นอย่างมาก ถ้าผู้นำชุมชนและ อสม. มีโอกาสในการเข้าร่วมในการดำเนินงานของกองทุนฯทุกขั้นตอนจะเกิดผลดีต่อการดำเนินงานของกองทุนฯ สอดคล้องกับ สัจญา สัจญญาวิวัฒน์ (2539 : 130) ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา เข้ามามีส่วนร่วม โครงการตั้งแต่เริ่ม โครงการ ดำเนินการ ประเมิน โครงการจนเสร็จสิ้น โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ ทั้งเรื่องที่ทำและการทำงานร่วมกัน ซึ่งหากสมประสงค์แล้วจะทำให้คนเกิดการพัฒนาได้ และไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 : 6) ได้เสนอความหมายและหลักการสำคัญ เรื่อง นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน ในเรื่องต่อไปนี้จะบรรจุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้คือ 1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน 3) ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงานที่วางไว้ 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

2.3 ระดับการศึกษา ของผู้นำชุมชนและ อสม. มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลเป็น เพราะว่าการศึกษาคือเรื่องใหญ่ เรียกได้ว่าเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์ ทุกคนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆที่เข้ามาในชีวิตอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการให้การส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตและมีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หรือสรุปได้ว่าการศึกษาคือการพัฒนาชีวิตของแต่ละคนให้ดีขึ้น เจริญขึ้นในทุก ๆ ด้าน และผลการศึกษารื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและอสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้นำชุมชนและ อสม. ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งระดับการศึกษาของผู้นำชุมชนและ อสม. เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริชัย ใจศิริ (2543 : 77) ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานสาธารณสุขในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพสมรส รายได้และระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน และ บัญชร แก้วส่อง (2531 : 42-45) ได้กล่าวไว้ว่า สถานภาพทางการศึกษาของ ประชาชนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบหลายประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีจุดด้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่ม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การคิดริเริ่มในการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน ($\bar{X} = 3.19$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานกองทุน ($\bar{X} = 3.10$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการช่วยเหลือทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์หรือแรงงานให้กับกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ($\bar{X} = 3.04$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การที่ครอบครัวได้รับใช้บริการสุขภาพจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ ($\bar{X} = 3.43$) ด้านการมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนฯ ($\bar{X} = 3.38$) ดังนั้นควรดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ควรให้ผู้นำชุมชนและอสม. ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนของการคิดริเริ่มในการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ โดยเชิญผู้นำชุมชนและอสม. เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความเคารพ ให้ความเชื่อถือไว้วางใจ

1.1.2 ควรให้ผู้นำชุมชนและอสม. เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรม การกำหนดผู้รับผิดชอบ การจัดหาทรัพยากร การกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ โดยเฉพาะการควบคุมกำกับกับการดำเนินงาน เช่นการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ

1.1.3 ควรให้ผู้นำชุมชนและ อสม. เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ โดยเฉพาะการควบคุมกำกับและประเมินผล การให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์แรงงาน เช่นการประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ อย่างต่อเนื่อง และสร้างขวัญกำลังใจ เช่น ค่าตอบแทน รางวัล การศึกษาดูงาน เป็นต้น

1.1.4 ควรให้ความสำคัญของการคาดหวังในผลประโยชน์ของผู้นำชุมชนและอสม.ที่จะได้รับจากกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ โดยการประชุม ประชาสัมพันธ์ การศึกษา ดูงาน เพื่อให้ผู้นำชุมชน และ อสม. ได้เห็นถึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงาน

1.1.5 ควรมีการติดตามประเมินผลงาน โครงการที่กองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ที่ได้ดำเนินงานไปแล้วโดยนำความคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชนมาปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนฯ โดยมีคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วนร่วมติดตามประเมินผล

1.2 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบลนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ การมีความสามารถในการเข้าร่วม การมีโอกาสเข้าร่วม ระดับการศึกษา ดังนี้

1.2.1 ควรศึกษาถึงความสามารถของผู้นำชุมชนและ อสม.ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องที่จะดำเนินงาน

1.2.2 ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมที่แท้จริง คือ ผู้นำชุมชนต้องมีส่วนร่วมด้วยตัวเองตั้งแต่ขั้นการริเริ่มจนถึงขั้นการประเมินผล จะทำให้ได้เรียนรู้ ดำเนินการอย่างใกล้ชิด ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จทั้งปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งเกิดความยั่งยืน

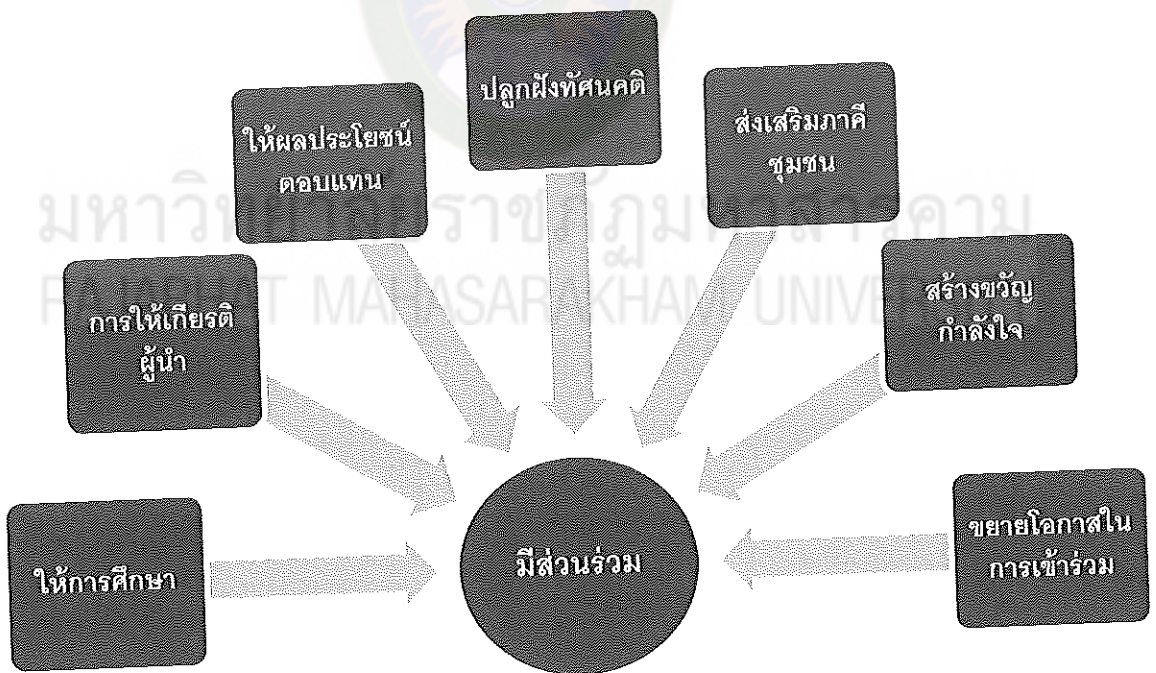
1.2.3 ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหลักประกันประกันสุขภาพฯ เช่น การจัดประชุมประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ การศึกษาดูงาน

1.2.4 จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพฯ ให้บ่อยขึ้น เพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจ และเสนอผลการดำเนินงาน

1.2.5 สร้างขวัญกำลังใจแก่คณะกรรมการ เช่น ค่าตอบแทน ชุดเสื้อ การศึกษา ดูงาน

1.2.6 ส่งเสริมการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เกิดการประสานงานบ่อยขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมปรึกษาหารือ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เทศบาล โรงเรียนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะของผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน และ อสม. ในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เทศบาลตำบล ตําบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมสรุปได้จำนวน 7 ข้อ ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ผลสรุปข้อเสนอแนะการวิจัย (เนธิชา เสงี่ยมทรัพย์. 2556 : 94)

ข้อที่ 1 ให้การศึกษา กองทุนฯ ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและ อสม. โดยเฉพาะผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการการมีส่วนร่วม แนวทางการดำเนินงานกองทุนฯ เป็นต้น

ข้อที่ 2 การให้เกียรติผู้นำ กองทุนฯควรเชิญผู้นำชุมชนและอสม. เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเกียรติ ให้ความเคารพ ให้ความเชื่อถือไว้วางใจ

ข้อที่ 3 ให้ผลประโยชน์ตอบแทน กองทุนฯควรให้ความสำคัญกับการคาดหวัง ในผลประโยชน์ของผู้นำชุมชนและอสม. ที่จะได้รับจากการดำเนินงานกองทุน โดยการประชุม ประชาสัมพันธ์ การศึกษาดูงาน ให้ผู้นำชุมชนและอสม. ได้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

ข้อที่ 4 ปลุกฝังทัศนคติ กองทุนฯควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและอสม. ให้มี ทัศนคติที่ดีต่อกองทุนฯ เช่น การจัดประชุมประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ การศึกษาดูงาน

ข้อที่ 5 ส่งเสริมภาคีชุมชน กองทุนฯ ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกับภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เกิดการประสานงานบ่อยขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วม ปรึกษาหารือ เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เทศบาล โรงเรียนในพื้นที่

ข้อที่ 6 สร้างขวัญกำลังใจ กองทุนฯควรสร้างเสริมกำลังใจแก่คณะกรรมการ ผู้นำชุมชนและอสม. เช่น คำตอบแทน ชุคเล็ือ การศึกษาดูงาน

ข้อที่ 7 ขยายโอกาสในการเข้าร่วม กองทุนฯควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน และอสม. ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยการเชิญเข้า ร่วมประชุมปรึกษาหารือในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ทำให้ผู้นำชุมชนและอสม. มีส่วนร่วม ด้วยตัวเอง ตั้งแต่ขั้นการริเริ่มจนถึงขั้นประเมินผล จะทำให้ได้เรียนรู้ดำเนินการอย่างใกล้ชิด ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จทั้งปริมาณและคุณภาพพร้อมที่จะเกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน เช่น สังคม วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น

2.2 การศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหลักประกัน
สุขภาพท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยเฉพาะประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน ด้านการมีส่วน
ร่วมในชั้นดำเนินงาน กับกองทุนอื่นๆเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันและพัฒนากองทุน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY